

Par profesionālajiem resursiem rehabilitācijā

Aivars Vētra

Latvijas rehabilitācijas profesionālo organizāciju apvienība

VM Darba grupa par profesionālajiem resursiem veselības aprūpē
13.03.2014.

Par VM darba grupas uzdevumiem

- **Prezentācija ir plānota kā papildinājums dr. A.Nulles 19.12.2013. prezentācijai**

**Cilvēkresursu plānošana rehabilitācijā
2014-2020**

Anda Nulle
NRC «Vaivari» valdes priekšsēdētāja
LĀRA valdes locekle

19.12.2013

VM Cilvēkresursu plānošanas darba grupas sanāksme

Par VM darba grupas uzdevumiem

- **Cilvēkresursu nodrošinājumu** veselības aprūpē **raksturo** nepietiekamā medicīnas personāla kapacitāte, nevienmērīgais reģionālais izvietojums un neefektīvā paaudžu nomaiņa un personāla novecošanās. Lai **rastu risinājumus** situācijas uzlabošanai un plānotu veselības aprūpes cilvēkresursu attīstību, nodrošinot uz iedzīvotājiem orientētas, racionālas, efektīvas un kvalitatīvas veselības nozares izaugsmi ilgtermiņa posmā, darba grupas ietvaros **tiks vērtēta cilvēkresursu kapacitāte** visās ārstniecības personu grupās (**ārsti, aprūpes personāls**) un veselības aprūpes līmeņos (primārā, sekundārā, terciārā, specializētā veselības aprūpe).

Kontekstā ar A.Nulles prezentāciju...

- Iepriekšējā cilvēkresursu plānošanas periodā rehabilitācija kā nozare nebija iekļauta (nebija nozīmīga?/attīstījās haotiski)
- ... darba grupas ietvaros **tiks vērtēta cilvēkresursu kapacitāte** visās ārstniecības personu grupās (**ārsti, aprūpes personāls**) un veselības aprūpes līmeņos ...
- **Cilvēkresursu kapacitāte veselības aprūpē pašreizējā, 2020.gadā?**
- **Tikai ārsti un aprūpes personāls?**

Kontekstā ar A.Nulles prezentāciju...

- ...visu līdzekļu izmantošana ar mērķi mazināt nespējas un invaliditātes ietekmi, lai veicinātu cilvēkus ar nespēju sasniegt optimālu sociālu integrāciju
- **Fizikālā un rehabilitācijas medicīna** ir neatkarīga medicīnas specialitāte, kas ietver fizisko un garīgo spēju, cilvēka aktivitātes (t.sk. uzvedības) un dalības (t.sk. dzīves kvalitātes), personīgo un vides faktoru modificēšanu
- **FRM ir būtiski atšķirt arī kuratīvas un rehabilitējošas tehnoloģijas-** (Ch.Gutenbrunner 2010)

Kontekstā ar A.Nulles prezentāciju...

- Nepieciešamība pēc rehabilitācijas pakalpojumiem pieaug saistībā ar medicīnas attīstības tendencēm Eiropas Savienībā.
  - Pacienti izdzīvo pēc smagām traumām un saslimšanām.
  - Pieaug vecu cilvēku skaits, kam jāsadzīvo ar dažādām vecuma kaitēm.
  - Pieaug prasības pēc augstāka dzīves kvalitātes līmeņa, neskatoties uz atsevišķiem fiziskiem vai garīgiem defektiem
- **Latvijā no 2 000 000 iedzīvotāju ir vismaz 300 000 cilvēku ar invaliditāti**

(World Report on Disability)

Nepieciešamība pēc rehabilitācijas pakalpojumiem

- **Pacientiem ar veselības traucējumu izraisītiem funkcionāliem ierobežojumiem (slimību un traumu sekām)**
  - Rehabilitācija nav nepieciešama- traucējumi pāriet spontāni, nenozīmīgi konkrētās personas kontekstā u.t.t.
  - Rehabilitācija nav indicēta – pacienta veselības stāvokļa smagums un/vai funkcionēšanas ierobežojumu raksturs nosaka, ka nepieciešama tikai aprūpe - pacients ir kopjams t.sk. izmantojot FRM tehnoloģijas
  - Rehabilitācija var nodrošināt funkcionēšanas traucējumu mazināšanu vai stabilizāciju
- **Objektīva funkcionēšanas novērtēšana**

Nepieciešamība pēc rehabilitācijas pakalpojumiem

- **Akūtā rehabilitācija**
  - IT nodaļas un palātas
  - Fizikālās medicīnas loma diskutabla!
- **Subakūtā rehabilitācija**
- **Hronisku pacientu rehabilitācija (*long term*)**
  - CBR
  - Intermitējoši rehabilitācijas kursi
  - Cieša saistība ar pašvaldību un valsts sociālajiem dienestiem
- **Funkcionēšanas novērtēšanas «Centrālā laboratorija»**

Kontekstā ar A.Nulles prezentāciju...

- Rehabilitācijas process un iesaistītie speciālisti
- ○**45.1 pants.** (1) **Funkcionālais speciālists** (fizioterapeits, ergoterapeits, reitterapeits, tehniskais ortopēds, audiologopēds, uztura speciālists, mākslas terapeits) ir ārstniecības persona, kas ieguvusi otrā līmeņa profesionālo augstāko medicīnisko izglītību un darbojas atbilstoši savai kompetencei ārstniecībā
- **FRM ārsts- vairāk rehabilitācijas ārsts, vairāk fizikālās terapijas ārsts, vairāk manuālās medicīnas ārsts u.t.t.**
- **Funkcionālie speciālisti un masieri ir ārstniecības personas**
- **Medicīniskā vai ārstnieciskā izglītība**
- **Kompetences iegūstot izglītību rehabilitācijā/ ārstniecībā kopumā**

Kontekstā ar A.Nulles prezentāciju...

- **Fizikālās un rehabilitācijas medicīnas (FRM) ārsti**
Funkcionālie speciālisti:
Fizioterapeiti
Ergoterapeiti
Tehniskie ortopēdi
Audiologopēdi/logopēdijas speciālists
Uztura speciālisti
Mākslas terapeiti (deju un kustību, drāmas, mūzikas, vizuāli plastiskā)
Reitterapeiti
Psihologi/klīniskie psihologi
Sociālie darbinieki
Medicīnas māsas, un māsu palīgi
Masieri
- **Pirmkārt rehabilitācijas speciālisti, kas ir nepieciešami**
  - Akūtās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai
  - Funkcionēšanas laboratorijas organizēšanai
  - Aprūpes pakalpojumu organizēšanai ar rehabilitācijas tehnoloģiju izmantošanu
  - Sociālajiem dienestiem

Prioritāri attīstāmās rehabilitācijas speciālistu grupas

- **Fizikālās un rehabilitācijas medicīnas (FRM) ārsti**
  - Ārstējošie ārsti rehabilitoloģijā
  - Fizikālās medicīnas ārsti un Balneologi
- **Funkcionālie speciālisti**
  - Fizioterapeiti
  - Ergoterapeiti
  - Audiologopēdi
- **Fizikālās un rehabilitācijas medicīnas māsas**
- **Sociālie darbinieki**
- **Klīniskie vai Veselības psihologi**

Attīstāmās rehabilitācijas speciālistu grupas

- **Uztura speciālisti**
  - Loma ārstniecībā kopumā
  - Papildus profesionālā kvalifikācija fizioterapijā
- **Tehniskie ortopēdi**
  - Papildus profesionālā kvalifikācija fizioterapijā
- **Speciālie pedagogi**
- **Medicīnas inženieri**
  - Specializācija palīgtehnoģijās

Diskutējamās rehabilitācijas speciālistu grupas

- **Masieri**
- **Mākslas terapeiti**
- **Reitterapeiti** – papildus profesionālā kvalifikācija funkcionālajiem speciālistiem un ārstiem (ārstu palīgiem?)?
- **Psihoterapeiti- neārsti**
- **Rekreācijas terapeiti** – papildus profesionālā kvalifikācija ergoterpeitiem?

Speciālistu skaits

(uz diviem miljoniem Latvijas iedzīvotāju)

- **FRM ārsti**- atkarīgs no funkcijām
  - Ap 130 FRM ārstu- it kā ļoti daudz
  - Rehabilitācijā – tikai 1/3- 1/2
  - Ļoti maz ārstējošie ārsti
- **Fizioterapeiti**- vajadzētu ap 2000
  - Sagatavoti ap 1000
  - Strādā ap 600, vairums vismaz 1,3-1,5 slodzes
  - Ap 80 (90) studiju vietas

Speciālistu skaits

(uz diviem miljoniem Latvijas iedzīvotāju)

- **Ergoterapeiti**- vajadzētu ap 1000 (vai vairāk!)
  - Strādā ap 120
  - Ik gadu ap 20- 24 studiju vietas
  - Pieprasīti arī sociālajos dienestos!
- **Audiologopēdi**- vajadzētu ap 1000
  - Logopēdi ap 300, audiologopēdi ap 80
  - Ik gadu ap 20-24 studiju vietas

Speciālistu skaits

(uz diviem miljoniem Latvijas iedzīvotāju)

- **FRM māsas-** vairāki simti
  - Jaunas funkcijas rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanā
- **Sociālie darbinieki-** ap 700- 1000
  - Trūkst! Ik gadu jāuzņem ap 200
- **Klīniskie un Veselības psihologi**
  - Likuma pieņemšana par psihologiem!

Speciālistu skaits

(uz diviem miljoniem Latvijas iedzīvotāju)

- **Lai nodrošinātu rehabilitācijas speciālistu skaitu uz 100 000 iedzīvotājiem atbilstoši vidējiem rādītājiem Eiropā un vienmērīgāku reģionālo sadalījumu**
  - Palielināt studiju vietas 1,5- 2 reizes t.sk sadarbībā ar reģionālajām augstskolām
  - Lietuvas u.c. tuvējo valstu rehabilitācijas speciālistu migrēšanas uz Latviju veicināšana
- **Papildus – robottehnoloģiju u.tml. attīstīšana, lai mazinātu pieprasījumu pēc «darba rokām» un «tiešām kontaktstundām»**

Speciālistu skaits

(uz diviem miljoniem Latvijas iedzīvotāju)

- **Reģionālais izvietojums- esošais**
- **Izglītības iegūšanas reģionalizācija(?)**
  - Daugavpils, Liepāja
  - Kvalitātes nodrošināšana studiju procesā?
- **Akūtās rehabilitācijas nodaļu attīstīšana reģionālajās slimnīcās**
  - Akūtās rehabilitācijas pakalpojumi- pilns speciālistu noslogojums
  - Reģionā esošo rehabilitācijas iestāžu metodiska pārraudzība
- **Maģistra programmas (pilna laika !) profesionālās kvalifikācijas iegūšanai funkcionālo speciālistu profesijās**
  - Fizioterapijā
  - Ergoterapijā

Speciālistu skaits

- **Reģionālā nodrošinājuma ar speciālistiem nodrošināšanai- telerehabilitācijas pakalpojumu attīstīšana**
  - Funkcionēšanas laboratorijai
  - FRM ārstu konsultatīvai darbībai
  - Multiprofesionālu rehabilitācijas komandas pakalpojumu attīstīšanai
  - Rehabilitācijas tehnoloģiju izmantošanas pārraudzīšanai mājas aprūpē un pansionātos
  - Terapiju organizēšanas telerehabilitācijas veidā

Rehabilitācijas intensitāte

- **Rehabilitācijas intensitāte rehabilitācijas iestādēs**
  - intensīva- individuālā **vismaz 3 stundas** dienā 5 dienas nedēļā
  - Bāzes- individuāla vai mazās grupās **vismaz 2 stundas** dienā 5 dienas nedēļā
  - Neatkarīgi- stacionārs vai dienas stacionārs un nerēķinot rehabilitācijas komandas darba organizēšanu

Rehabilitācijas intensitāte

- **Piemērs- Stacionāras 12-gultu intensīvas akūtās rehabilitācijas nodaļas darbinieku saraksts**
- Medicīnas māšas postenis 4,5 slodzes
- Dienas māsa 7 dienas nedēļā- 2,0 slodzes
- Māsu palīgi- 4,5 slodzes
- Terapeiti $3 \times 12 = 36$: 6= 6+1(atvaļin., kursi)= 7 slodzes (FT, ET, ALP u.c.- atkarībā no profila)
- Veselības/Klīniskais psihologs- nepilna slodze
- FRM ārsts- 1 slodze
- Pieejami citi rehabilitācijas terapeiti (uztura speciālisti, tehniskais ortopēds, sociālais darbinieks u.c.) un konsultanti
- Kopēja administrēšana slimnīcas ietvaros

Apmaksa rehabilitācijas speciālistiem

- **Atalgojuma aprēķināšanas principi rehabilitācijā**
  - Optimālais variants- apmaksā par kontaktlaiku ar pacientu- LRPOA priekšlikums pēdējo 3-4 gadu laikā
  - Samaksa par tehnoloģiju veikšanu – rehabilitācijas mērķu «nomaiņas ar naudas plūsmas mērķiem» riska palielināšanās
- **Valsts atalgojums konkurētspējīgs «tuvīno ārzemju» lokā vienīgi attiecībā pret Lietuvu, Krieviju un Baltkrieviju**
- **Apmaksas par rehabilitācijas pakalpojumiem tarifi**
- **Konkurētspējīgs atalgojums fizioterapeitam reālas profesijas konjunktūras ietvaros- ap 1000,0- 1200,0 EUR**

PALDIES!